

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ДІЙ ПІД ЧАС ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ В ШКОЛІ

Сорока Д.О.
м. Полтава

Анотація. У статті розглядаються питання підготовки вчителів у разі виникнення екстремальних ситуацій, їхні чинники, симптоми які можуть бути викликані під час екстремальних ситуацій та правильний підхід до їх усунення.

Ключові слова: екстремальна ситуація, страх, самотність, зневіра, біль, перевтома.

В сучасних умовах особливо гостро стоїть проблема підготовки всебічно розвиненої, творчої особистості, здатної грамотно оцінювати ситуацію, приймати самостійні рішення, знаходити нові, нестандартні способи подолання постають перед нею проблем.

Актуальність цього значно зростає в період загострення проблем, пов'язаних із забезпеченням соціальної безпеки. Націоналізм, релігійний екстремізм, терористичні прояви, расова нетерпимість тощо перешкоджають оптимальної життєдіяльності людини в соціумі.

Кожна людина повинна бути підготовлена до безпечного існування в сучасному світі, вміти захистити себе і своїх близьких у разі виникнення надзвичайної, кризової ситуації соціального походження, а також володіти конструктивними способами дозволу важких життєвих ситуацій як необхідних умов збереження життя. Важливим в цьому напрямку є підготовка спеціалістів із забезпечення безпеки в освітньому середовищі, в тому числі з питань дій в екстремальній ситуації.

Підготовка студентів вузів повинна забезпечити високий рівень готовності до роботи в школі в умовах екстремальної ситуації щодо забезпечення життя та здоров'я учнів та членів колективу. Від їх професійної компетентності в даній сфері залежить в перспективі безпеку життєдіяльності підростаючого покоління. До числа найбільш важливих питань, що хвилюють вищу школу, належать питання формування професійної готовності випускників і установок на творчу педагогічну діяльність.

Основна мета сучасної вищої школи полягає в тому, щоб створити таку систему навчання, яка б забезпечувала освітні потреби кожного учня відповідно до його прагненнями, інтересами і можливостями. Для досягнення цієї мети необхідно кардинально поміняти парадигму діяльності студента і викладача в навчальному процесі.

Найважливіше завдання сучасної професійної освіти – не тільки трансляція студентам знань, а й використання ефективних шляхів засвоєння інформації, професійних умінь і компетенцій, розробка форм і методів управління пізнавальною і практичною діяльністю, створення умов, при яких досягаються оптимальні результати в розвитку їх здібностей.

Екстремальна ситуація – будь-яка подія, що спричиняє різку зміну нормальних умов життєдіяльності людини. Серед екстремальних ситуацій виділяють позаштатні ситуації, аварії і нещасні випадки. Людина може потрапити в екстремальну (від лат. «крайній») ситуацію наодинці чи в групі: заблукати в лісі; зустрітись із хуліганами; перебувати в будівлі, де розпочалася пожежа, перебувати в полоні чи бути заложником, потрапити в епіцентр стихійного лиха чи техногенної катастрофи тощо. Яку ситуацію називають екстремальною? Відомо, що люди по-різному поведуться в екстремальних ситуаціях. Хтось впадає в ступор, у когось виникає паніка, а хтось одразу опановує себе і, миттєво оцінюючи ситуацію, діє. екстремальній ситуації

люди проявляються по-різному:

- 12-15% зібрані й знають, що робити;
- 70-75% розгублені, проте намагаються якось діяти;
- 3-15% панікують, плачуть або впадають у ступор.

Чинники виникнення стресу в екстремальній ситуації:

Страх – найперше почуття, що повідомляє про небезпеку. Може початися з побоювання, переляку, а закінчитися жахом і панікою. Так буває, коли людина не знає, як упоратися з небезпекою. Наприклад, опинившись наодинці в лісі та злякавшись, не може оцінити ситуацію. Не розуміє, чи далеко перебуває від знайомих місць. Порушується спостережливість. Пеньок може здатися лисом, а шум вітру – завиванням вовка. У такому стані людина може почати кричати, плакати, безпорадно тікати. Людина лякається ще більше, не може пригадати, звідки прийшла і куди слід іти. Головне в такій ситуації – подолати страх, щоб уникнути стресу. Кожна людина відчуває страх у небезпечній ситуації. Та побороти його зможе тільки той, хто вміє розпізнавати причини страху, навчився оцінювати власні емоції та набув навичок самоконтролю.

Самотність. Одній людині важче долати труднощі й небезпеки екстремальної ситуації. Важче захиститися під час ночівлі просто неба чи підтримувати багаття. Не просто долати перешкоди, наприклад водойми чи вузькі стежки біля урвищ. Але найбільше впливає самотність на психологічний стан людини. Може призвести до відчаю і зневіри. Борються із самотністю по-різному: розмовляють уголос, розмірковують, коментують власні дії. Допомогає також фізична робота.

Зневіра. Це почуття може виникнути через невдалі спроби щось зробити. Наприклад, розвести багаття чи знайти їжу. В автономній ситуації зневіра може виникнути не тільки в самотньої людини, а й у групи людей. Людина втрачає надію на порятунок. Відомі випадки, коли люди вмирили, маючи запас їжі та води. Навпаки, інші рятувалися, тому що не втрачали надії на порятунок. Уникнути цього почуття в небезпечній ситуації можна, якщо набути навичок самоконтролю, виховувати силу волі.

Біль – сигнал про захворювання або травму. Травмованій людині слід надати допомогу якнайшвидше. Через біль потерпілий страждає і дратується. Проте біль можна терпіти, якщо зосередитися на інших відчуттях, якщо сильна воля до порятунку.

Перевтома – наслідок тривалого чи інтенсивного фізичного або психологічного напруження. При перевтомі послаблюється воля, порушується увага, сон, апетит. Людина знесилюється. Чергування фізичних навантажень з відпочинком убезпечить від такого стану чи допоможе вийти з нього.

Під час виникнення, екстремальної ситуації в школі, будь-який вчитель повинен вміти керувати своїми емоціями і почуттями, думати нестандартно, приймати важливі рішення за для забезпечення безпеки дітей.

Розгляд питань надання допомоги дітям, які потрапили в екстремальні ситуації, має свої дидактичні можливості, аби забезпечити свідому діяльність студентів в процесі навчання, розвитку їх творчих здібностей, формування інтересу до майбутньої професійної діяльності. Робота вчителя передбачає творчий характер докладання зусиль, вона вимагає знання законів і закономірностей педагогічної праці.

Чинники виживання в екстремальних ситуаціях.

Чому деякі люди можуть вижити в складних умовах екстремальної ситуації, а інші гинуть? Дехто скаже, що це залежить від фізичної підготовки, від знань про правила поведінки в автономних ситуаціях. Але навіть фізично сильна людина може злякатися і розгубитися. Коли втрачає надію на порятунок, перестає боротися за життя. Що ж допомагає вижити? Аби вижити в умовах екстремальної ситуації, потрібно вірити, що врятуєшся!

Отже, можемо сказати що, вище перелічити чинники екстремальних ситуацій в школі майже не можливі, але ми повинні концентрувати свою увагу на тому що, кожен молодий та досвідчений вчитель повинен мати хоча б, початкову базу дій під час екстрених ситуацій. Кожен педагог повинен згуртувати колектив, вміти заспокоїти усіх, та мислити так, як врятувати життя інших людей. Всім вчителям знадобляться знання, уміння та навички поведінки в екстремальних ситуаціях, фізична й психологічна підготовка. Насамперед, потрібно вчитися долати страх, спокійно розмірковувати, навіть якщо хочеться плакати. Треба ставити мету вижити попри все. Для цього необхідно вчитися керувати собою. Отже, потрібно розвивати силу волі, рішучість, наполегливість. Починати можна з навички долати невеликі труднощі.

Список використаної літератури

1. Абрамова С.В. Ноксологический подход в содержании образования педагогов безопасности жизнедеятельности // С.В. Абрамова, Е. Н. Бояров / Педагогическое образование в России. – 2012. – № 4. – С. 111.
2. Абрамова С.В. Модульная технология в преподавании дисциплины «Безопасность жизнедеятельности» в вузе // С.В. Абрамова, Е.Н. Бояров, В.М. Рублев / В мире научных открытий. – 2011. – № 9. – С. 488.
3. Абрамова С.В., Бояров Е.Н., Ломов А.С. Безопасность жизнедеятельности: теория, методика, практика, культура (словарь-справочник) // С.В. Абрамова, Е.Н. Бояров, А.С. Ломов / Успехи современного естествознания. – 2010. – № 9. – С. 89–90.
4. Романов В.А. Профессионально-педагогическая подготовка учителя начальных классов: дидактический аспект: монография / В.А. Романов. – Тула : изд-во Тул. гос. пед. ун-та им. Л.Н. Толстого, – 2011.
5. Романов В.А. Учебно-методический комплекс курсов по выбору как средство подготовки будущего учителя в экстремальных ситуациях в начальной школе // Современные проблемы науки и образования / В.А. Романов. – 2014. – № 1. – С. 34.
6. Бояров Е.Н. Безопасность жизнедеятельности: наука, образование, практика // Материалы IV Межрегиональной научно-практической конференции с международным участием / С.В. Абрамова, Е.Н. Бояров, Л.И. Тимошенко. – Южно-Сахалинск. – 2014.
7. Фіголь О. Екстремальна ситуація [Електронний ресурс] / Оксана Фіголь. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://vseosvita.ua/library/trening-ak-diati-v-ekstremalnih-situaciah-56093.html>.

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

*Пищита В. Ю.
м. Полтава*

Анотація. У статті дається поняття безпеки людини як складової національної безпеки України та суспільства в цілому, описані суспільні відносини у сфері безпеки.

Ключові слова: безпека людини, суспільство, національна безпека.

Безпека людині є невід'ємною складовою характеристики стратегічного напрямку людства, що визначений ООН як «сталій людський розвиток», який веде не лише до економічного, а й до соціального, культурного, духовного зростання, що сприяє гуманізації менталітету громадян і збагаченню позитивного загальнолюдського досвіду. Люди створюють суспільство, яке держава має охороняти. Тому існує таке поняття як безпека суспільства (societal security) – загальний термін на визначення